

Овсюк Ніна Василівна, д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Руденко Діана Віталіївна
Національний авіаційний університет

ПРОБЛЕМИ ПДВ В УКРАЇНІ

Анотація. В роботі досліджено важливість змін в обліку ПДВ. А також необхідність модернізації ПДВ та усунення можливості використання «схем відшкодування ПДВ».

Ключові слова: податок на додану вартість, непрямий податок, корупційні дії, податок з обороту, наповнення бюджету, тіньова економіка.

ПДВ вважається відносно молодим податком, якому лише 67 років. Основоположником ПДВ вважається економіст Моріс Лоре, завдяки якому впроваджено цей податок у Франції в 1954 році. Розповсюдженню ПДВ сприяв той факт, що Європейська економічна спільнота, яка виникла у 1967 році, визначила запровадження ПДВ обов'язковою умовою членства. У 1992 році ПДВ, в основі якого було покладено французьку модель, для наповнення бюджету запроваджено в Україні зі ставкою 28%.

Податок на додану вартість є одним з найбільш бюджетоутворюючих податків, який регулюється в розділі Податкового Кодексу України. Згідно з статтею 14 п.1.178 ПКУ, це непрямий податок, який сплачується відповідно до його норм. На нашу думку, дуже гарно сформулював визначення Войків О.В. Він вважає, що ПДВ – непрямий податок на додану вартість, яка створюється на всіх стадіях виробництва та обігу. Він входить до ціни товарів, робіт, послуг і повністю оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт, послуг. [2, с.180-186].

В Україні діють наступні ставки ПДВ: 0%, 7% та 20%. Даний податок став предметом дискусій щодо необхідності його застосування та наслідків для бюджету країни.

Так, науковець Т. Чижова зазначає, що механізм оподаткування доданої вартості виявився непридатним і пропонує шляхи приведення зазначеного податку у відповідність з міжнародними вимогами [3].

Дискусії щодо доцільності ПДВ є досить частою темою конференцій, семінарів, круглих столів. Постійні дебати полягають в недоліках адміністрування цього податку та застосування так званих «схем відшкодування ПДВ». До найбільш розповсюджених належать:

- Виконання операцій з експорту за навмисно завищеними цінами – таким чином збільшується розмір суми ПДВ, що буде заявлена до відшкодування.
- Проведення експортних операцій, коли підприємство «отримує» неіснуючі товари від фіктивного підприємства, таким способом збільшуючи свій податковий кредит на 20 % від ціни придбання, після чого експортує такі товари на адресу іншого фіктивного підприємства.
- Реалізація товарів покупцям за цінами, значно нижчими від ціни придбання.
- Ухилення від сплати ПДВ, втративши первинні бухгалтерські документи.

Також не всі розвинені країни готові запровадити ПДВ. Приміром, у США ПДВ не існує. Натомість, його функції виконує податок з обороту. Це пов'язано з автономністю кожного зі штатів у запровадженні податків. Окрім того, ПДВ є фактично податком на споживання, а його застосування зменшує реальні доходи

Abstracts II International scientific-practical conference «ECONOMIC AND BUSINESS ADMINISTRATION DEVELOPMENT: SCIENTIFIC CURRENCIES AND SOLUTIONS». Kiev, October 21, 2021, National Aviation University. кінцевих споживачів, які сплачуючи за товар його ціну з врахуванням розміру податку.

Наслідуючи досвід США, відмова від ПДВ в Україні, попри його результативність у наповненні бюджету, призведе до покращення життя. З відміною ПДВ можна очікувати такі позитивні наслідки:

- Знизяться ціни, що в свою чергу призведе до підвищення попиту на товари та послуги.

- Багато бізнесів стануть легальними, адже практично всі підприємства прагнуть до зменшення податкових зобов'язань з ПДВ шляхом використання послуг конверт центрів. Разом з цим вся економіка країни запрацює відкрито;

- Унеможливиться корупція та тотальні перевірки бізнесу.
- Економіка країни стане прозорою та зрозумілою, це підвищить інтерес інвесторів до країни, а він в свою чергу збільшить робочі місця.

- Збільшиться ВВП та конкурентоспроможність національних товаровиробників.

- Не буде тіньової економіки, яка часто є більшою за офіційну.

Проте, Україна не може повністю відмовитись від ПДВ так як ПДВ є однією з умов вступу до Європейського союзу. У статті 114 Угоди про асоціацію з ЄС передбачається виконання до 2022 р. Директиви «Про спільну систему ПДВ».

З метою вирішення проблем, пов'язаних з адмініструванням ПДВ, перед державою постають наступні завдання:

- Посилення контролю за здійсненням відшкодування ПДВ.

- Здійснення ефективного податкового контролю.

- Удосконалення механізму стягнення ПДВ та системи його адміністрування.

- Удосконалення оподаткування операцій, пов'язаних з реорганізацією підприємств.

- Покращення взаємодії між Державною податковою та митною службою України і платниками податку щодо адміністрування ПДВ.

- Адаптувати досвід країн ЄС щодо диференціації ставок до українських реалій.

Отже, ПДВ є ефективним податком для легкого наповнення державного бюджету. Врахування та дотримання вищезазначених рекомендацій дасть змогу підвищити ефективність та регулюючу роль податку на додану вартість, а також сприятиме підвищенню економічного розвитку України. Якщо наша держава вирішить перейняти американський досвід, то це допоможе не тільки усунути головну проблему – корупцію, а й стати привабливою країною для інвесторів, та загалом змінити своє життя.

Використані джерела:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповненнями від 28.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

2. Войків О.В., Хома І.Б. Механізм впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність суб'єктів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. С. 180-186

3. Чижова Т.В. Сучасні реалії адміністрування ПДВ та вирішення проблем його гармонізації. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011 URL: <http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/19-1-13-2011.pdf>

4. Про Угоду про асоціацію Україна – ЄС. Міністерство закордонних справ України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

5. Історія ПДВ URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/31501-istoriya-pdv>

6. Загородній А.Г., Єлісєєв А.В. Податки та податкове планування підприємницької діяльності: Монографія. Львів: Цент Бізнес-Сервісу. 2003. 152 с.